

SZENTES és VIDÉKE

A Csongrádvármegyei Gazdasági Egyesület Hivatalos Közlönye.

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön**.
Előfizetési ár:
Egyévre 2 korona 50 fillér. félévre 3 kor. Egész évre 40 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca, Pollák-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

Jobb idők.

Hogy egy idő óta nagyon rossz idők járnak az ország népeire, ez kétségtelen. Erezzük, tudjuk mindannyian. Panasznál egyebet se hall az ember. Uton-útfélen csak a panasz és mindig csak a panasz hangja tölti be a levegőt. Csekély, számba se vehető kivétellel elégedetlen, boldogtalan a társadalom minden osztálya. A munkás ember nem győz annyit keresni, amennyi az előrehaladott kultúra igényeivel szemben a maga és családja tisztességes főtartásához kellene, a hivatalnoknak cifra nyomorúság az élete, a földműves és gazda nem képes ma már munkája gyümölcsét megfelelő áron értékesíteni, az iparos, kereskedő éppen hogy csak van, napról-napra küzd a megélhetés magasra tornyosuló nehézségeivel s túlhajtott fáradalmainak alig látja hasznát s még a tőkepenzes is panaszkodik, mert a betétek után leszállott a kamatláb, a halomra hordott pénz se jövedelmez busásan. Szóval: rossz csillagok járnak. Az emberek nagyon, de nagyon elégedetlenek és sópánkodva várják a jobb idöket, a gazdasági viszonyok javulását, a helyzet változását, az életviszonyok jobbra fordulását, egy szebb, egy jobb, egy boldogabb kor napjának virradását.

Igazán nem tudjuk elképzelni, hogy azok, akik évtizedek óta folytonosan azzal vigasztalják magukat, hogy »jönni fog, mert jönni kell« egy jobb kor; vajjon miben reménykednek? Hogyan gondolják a várvavárt jobb idökhöz bekövetkezését? Talán, hogy országos eső lesz negyedévenként s a felhőkből lezuhall esőcsépek talán húsz koronás aranyakká válnak; vagy hogy a Duna, Tisza, Dráva, Száva drágaköveket dob föl medréből s vízáradások után kocsiszámra szedjük a megsikkadt árterekről a ragyogó gyémántot? Ilyen, és ehhez hasonló csudákra senki se gondolhat. Vajjon mi képezi hát reményesgünk alapját, ha nem az önbizalom, a saját képességünkbe és erőnkbe tettett bizodalom.

Azt mondják, hogy agrikultúr állam vagyunk; az ország jólétének alapját a nyers termelés képezi. Am fogadjuk el az ősidőkből ránk maradt fölfogást és nemzetgazdasági alapelvet, noha az előrehaladott kor mai viszonyai között ez az okoskodás egymagában meg nem állhat.

Akkor, kérdjük, hogy miért tapossuk még mindig a régi lejárt és

elkopott útakat; miért nem úzunk a haladás követelményeinek megfelelő intenzivebb gazdaságot? A szántó-vető polgár ma is csak úgy műveli s úgy használja ki földjét, mint a hetvenhededik úkapja. Az egész országban bolgár kertészek látják el konyhainkat zöldséggel. Még a falusi atyafi is a piacon veszi a hagymát, zöldbaprikát. Elég jó rizs terem a magyar földjében is, mégis waggonszámra szállítják messze idegenből hozzánk. Saját termésű gyümölcskészletünk karácsonyra már annyira megcsappan, hogy olcsóbb gyümölcs híjával az olaszok narancsát vagyunk kénytelenek fogyasztani. A magyar gazda azt hiszi, hogy ha búzát, rozst, árpát, zabot, kukoricát, burgonyát, káposztát és bort termel, ezzel kiharaszta a földet, kimerítette a földművelés tudományát. Biz' ez ősi fölfogás, nem elég az üdvösségre, az ország jólétére. Ha agrikultúr állam vagyunk, fejlesszük e kultúránkat s ne maradjunk meg ősapáink szokásánál, hanem keressük, kutassuk s találjuk is ki a módját a szükség kényszerítő hatásához képest a föld jövedelmezőbb kihasználásának, vagyis mélyebben szántunk s többet vegyünk ki a barázdákból, mint amennyit a föld önként ad, mint amennyit eddig kiszedtünk, kivájtunk. Nagy éhhetetlenségre vall, hogy még a télire való káposztánkat is a tiróli jövevényekkel gyalultatjuk. Ilyen viszonyok közt hiába várunk jobb idökre.

Szakitanunk kell a hagyományos fölfogással, ősi gazdálkodással és nagybő élelemességgel kell a nyerstermelés munkáját üznünk. A nagyobb uradalmak hivatnak jó példával elüjárni s irányt adni. Nem annyira vensenyistáilokra és kéjlakokra van szükség nálunk, mint inkább mintagazdaságokra, ahonnet a földművelés modern tudománya terjed. A földművelésügyi miniszter elég tevékenységet fejt ki; hát végtére is tőle mindent nem várhatunk. S magábanvéve a föld belteresebb művelése, fokozottabb kihasználása se minden.

Minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy olyan ipart teremtsünk, amely lehetőleg minden szükségletünknek elláthasson bennünket. S ezt ne csak hangzatos szavakkal mondogassuk, hanem tettekkel, cselekedetekkel, valósítsuk is meg.

A tőkepenzes ne hordja takarékpénztárakba három százalékos kamatra a pénzét s ne akarjon a megszorult emberek kényszerhelyzetéből a pénze

után jövedelmet, hanem szövetkezve létesítsen életrevaló iparvállalatokat; ne kölcsönhöz, hanem munkához, ipari és kereskedelmi forgalomhoz segítse embertársait, akkor majd bekövetkezik a várva-várt jobb idő.

Ha pedig a tőke félenken visszszavonul s a páncélos szobákban hisz meg magát s tisztán a hitelre szorult emberek véres verejtékéből akar továbbra is kamatot biztosítani magának, akkor az államhatalomnak kell előlenni és az ország jól fölfogott közérdekét, főnnállását, jövőjét tekintve: meg kell nehezíteni a tőke önkényes és inproduktív uralmát. A tőkének csak akkor lehet létjogosultsága, ha produktív vállalatokba fektetik s az ország közzgazdasági erejének fokozására, a nép jólétének előmozdítására szolgál.

Összetett kézzel hiába várjuk a jobb idöket; sült galambok csak a mesék országában repdesnek. A mi szépséges szép hazánk pedig nem Eldorádó.

A megyepénztár államosítása. A vármegyei pénztárak kezeléséről szóló új törvény — köztudomásúlag — a jövő év első napján lép életbe; de annak már elérkezett az ideje, hogy az újítás útját előkészítsék. Most kerül a nyilvánosság elé hivatalos formában az ezt megállapító körrendelet, amelyben a következő utasítások vannak:

Előírja a körrendelet a rendszerváltozás küszöbén teendő alispáni intézkedéseket és a pénztárak és a számvéveségi ügykezelés átadására vonatkozó előkészületeket, egyúttal szabályozza a vármegyei pénztárak és a gyámpénztárak átadásánál követendő eljárást.

A körrendelet értelmében a vármegyei pénztárak és számvéveségek december végén működésüket beszüntetik és teendőiket az állampénztárak (adóhivatalokra) és a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvéveségekre (számvéveségi kirendeltségekre) ruhazzák át. Újévtől kezdve az állampénztáraknál (adóhivataloknál) történnek a befizetések és kifizetések, még pedig nem csak a vármegyék székhelyén, hanem a vármegyék területén levő többi állampénztáraknál (adóhivataloknál) is.

A pénztárak átadását 1903. január 2-án kell megkezdeni és teljes befejeztéig nap nap után megszakis nélkül kell folytatni. Az átadásnál közreműködnek a vármegye részéről: az alispán, a törvényhatósági bizottság két kiküldöttje, az árvaszéki elnök, a t. főügyész (árvaszéki ügyész), a főszámvevő, az átadó pénztárnok és ellenőr, a pénzügyigazgatóság részéről: a pénzügyigazgató, a számvéveségi főnök és az átvevő állampénztár (adóhivatal) két főtitkja. A körrendelet-

nek egy külön fejezete ismerteti a vármegyei pénztárakban levő készpénz, pénzügyi bevételek, értékpapírok és adóslevelek részletes számbavételéről követendő eljárást, különösen az adóslevelek törvényes kellékeinek megvizsgálása és a kamat hátralékok megállapítása szempontjából; ezen kívül a vármegyei alapok egymás közötti, valamint idegenekkel szemben fennálló hitelügyleteinek állapotát is az átadási eljárás alkalmával tisztázní kell.

A körrendelet annak a várakozásnak ad kifejezést, hogy az átadásnál közreműködő bizottsági tagok és tisztviselők a reájuk bízott feladat fontosságának tudatában, azt szabatosan, a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel fogják teljesíteni, úgy, hogy az átadási okmányok alapján az állapán és az árvaszék a rendezést igénylő ügyekre nézve a kellő intézkedést megtehesse.

Az átadásról a belügyminiszter 1903. évi január hó végéig az alispánoktól jelentést kíván be.

Végül az van a körrendeletben, hogy a pénzkészítési reformra vonatkozó többi végrehajtási utasítást, nevezetesen a számvédségek által ellátandó vármegyei központi számvédségi szolgálatról, a vármegyei pénztári teendőknél az állampénztárak (adóhivatalok) által való ellátásáról és a vármegyei gyámpénztáraknak az állampénztárakban (adóhivatalokban) való kezeléséről, az árvaszékek gyümölcsötztetéséről és a gyámpénztári számvitelről szóló részletes utasításokat szintén legközelebb bocsátják ki és hogy a gyámpénztári kölcsönök után esedékessé vált, de nem teljesített tőkötörlesztések részletezése iránt külön rendelet fog intézkedni.

Bizalmatlan munkások.

Abból az alkalomból, hogy a földművelésügyi kormány a gazdasági munkások és cselédek jövőjét biztosító 1900. évi XVI. és ennek kiegészítéseképpen az 1902. évi XVI. t.-cikket kiadta és hatályba helyezte, nem lesz egészen fölösleges munka azzal foglalkozni, miért akar oly nehezen gyökert verni a munkás- és cselédnép körében éppen az a törvény, melynek megalkotása határozottan az ő javukat van hivatva szolgálni.

Aki a munkás- és cselédnépet az ország különböző vidékein ismeri, de ismeri egyuttal a törvény előnyös és áldásos szándékát is, ismeri továbbá az eddig fennálló körülményeket is, melyeknél fogva körülbelül 2 millió cseléd- és munkásból csak mintegy 20—25 ezer biztosította magát, ezideig egyebek közt tisztán lélektani motívumokra vezetheti vissza a munkásoknak és cselédeknek a javukra szolgáló törvényvel szemben való idegenkedő magatartását; — nem lehet egyébképp kimagyarázni, hogy azok az emberek, akik maskulónban a legnagyobb mértékben törek- szenek a saját érdekeikért, meg nem ragadják az alkalmat, hogy elősorban magukat biztosítsák — ha mar eltenkintenek családost mivoitukról s teljesen fölülkerekedik bennük az a lelki tulajdonság, mely enyhébben nem aposztrofálható, mint ezzel az egy szóval: „önzés.” — Sajátszerű, hogy éppen nálunk az Altöldön, a magyar munkás és cselédnép között megy olyan nehezen a munkások és cselédek sorsának a biztosítása.

Törökszik ez a nép a saját helyzetéért és még sem biztosítja magát, — no és annál kevésbé a családját, pedig aránylag csekély értékű bizony sok előnyt nyújt neki a biztosítási törvény.

Ott, ahol megvan a népben a kellő értelmi színvonal, mint ahogy nálunk megvan, masként kellene ennek lenni, mert hisz ha túlhajtott mértékben tudott a legszegényebb ember is fölérvelel áldozni a temetkezési egyesületek intézményének, — csakugyan nem érthető, hogy a biztosítási rendelkezés-

nek éppen nem akadnak belőlük követői, holott a temetkezési egyesület intézményénél, csetleg jóval több befizetés mellett, csupán halálesetre kaphatnak, még hozzá jóval csekélyebb segílyt. Sokan azt vetik okul, hogy a nép még nem érti a törvény rendelkezéseit, ám ezek tévednek, mert oly népszerű minőségben még alig-alig propagáltunk egy-egy törvényt, mint éppen ezt a munkás- és cselédsegélyzőt s hogy ha a nép megérti egy másik intézménynek nem is a javát célzó rendelkezéseit: nem látom át, miért ne értezte volna meg éppen ezt, — amelyik, hogy úgy mondjam — irásban és képbén, röpiratban és törvényben, élő szóban és vitában oly annyiszor fölőtarott előtte.

A munkás és cselédnép értelmi színvonalára szerepet vett abból, hogy olyan nehezen mozdul a megbarátkozás a törvény áldásos intézkedéseivel, mert igaz lehet, hogy az értelmi színvonal ma már fejlettebb a két-három évtizeddel ezelőttnél, csak hogy nem olyan irányban, amilyenben azt méltán elvárhatnánk.

Sok csalódás, huza-vona, hajszá, durvább, bizalmatlanabb irányba terelte az előbbi hí és ragaszkodó értelmi színvonalat s mindössze ez a lélektani igazi oka annak, hogy a törvény intézménye oly vonatottan ver gyökereket, mert nem tagadhatja, aki ismerte a 20-30 évi előtti viszonyokat is, hogy abban az időben ez a most életbeéptetett törvény rövid egynegyed év alatt testét váit volna.

Nem oka voltaképpen a munkás és cseléd, hogy az ő értelmi színvonalára nehézkesebbé vált, hanem oka inkább a munká- adó nemtörődömsége.

Órult a gazdaember ezelőtt, ha 20—30 évig szolgáló munkása vagy cselédje lehetett, — de akkor a gazda sem helyezkedett arra az álláspontra, hogy mindenkor, mindenben ő az első személy. Hat ezzel az elvvel társadalom főn nem állhat — legfőjebb bizonyos ideig, — aztán össze kell dőnie.

Vagy nem arra vall-e az a körülmény, hogy a gazdák nem képesek megélt munkásaikat és cselédeiket kitanítani arra, hogy a munkás- és cselédsegélyző törvény reájuk nézve valóságos áldás. Hat szükség van arra, hogy az érdekeikért dolgozó embereket hatóságok, testületek, egyesületek oktassák ki helyüttünk arra, hogy mi az, ha a munkásele- meink elnehezdednek, keresetkötelenek lesznek s hogy akik érdekeikért doigoznak — nem törökszünk őket belevonni a reájuk nézve legáldásosabb biztosító intézménybe.

A nép értelmi színvonalára — lélektani- lag — igaz, nagy mértékben az oka, hogy magától nem ébred arra az öntudatra, reá nézve a törvény milyen áldásos; de e mellett a munká- adók nemtörődömsége tetőzi be a szép munkát.

Ujabbán minden vonalon, még ott is, ahol teljesen értelmi színvonalon állunk, lábra kapott — napi tapasztalat szerint, csupán önmagunknak élni. Az ilyen hely- pedig beteg társadalom s amint említettem, nem állhat soka. Ne hitesse azt el velem egy munkaadó se, aki munkásaival és cselédeivel csak egy nap is együtt lehet, hogy meg nem tudná értetni velük: hogy mi az a munkás- és cselédsegélyző-pénztár? De ne akarja azt se elhitetni, hogy a munkásaira vagy cselédeire hatni nem bír — hacsak egy szikrányi jóindulattal van irántuk — arra nézve, hogy a biztosítási intézménynek tag- jává szegődjének — s hogy ha éppen hatni nem bírna, akkor is volna más módja is annak, hogy belépésre kényszerítse; — a többi mesebeszéd!

A földművelési kormány elkészítette, ki- adta s hatályba léptette a törvényt, rajunk a sor, hogy annak kint az életben érvényt szerezzünk a legkiterjedtebb aranyokban. Egyesületek, testületek, hatóságok meg nem közelíthetik soha olyannyira a munkás és cselédet, mint éppen a munkaadók. Nos, hat ezek a munkaadók értsék már meg egyszer, hogy a nép értelmi színvonalára nem azonos az övékével; de értsék már meg azt is, hogy nem csupán önző föladatuk teljesítésére van rendelve az emberi anyag, hanem ideális erkölcsi célok megvalósítására is.

Míg ezt a munkaadók meg nem értik,

soha sem fognak nemes, ideális színvonalra vergődni, de addig a nép értelmi színvonalára is olyan marad, mint amilyen most; de ne feledjük azt se, hogy egymás támogatása nélkül egészséges társadalom főn soha sem állhat.

Ujdonságok

Szentés, 1902. november 6.

— A tápéi választás sorsa. A tápéi kerületben tartott parlamenti vizsgálat anyagát f. hó 4-én bírálta el a képviselőház e célra kisorsolt bíráló bizottsága. A p p o n y i Albert gróf házelnök elnöklése mellett. A bizottság véleményes jelentése, amelyet talán már ma a Ház elé terjesztenek, arra szól, hogy semmi ok sem forog fent a tápéi kerület követküldési jogának felfüggesztésére. Nem lehetetlen, hogy ezek után már a napokban leérkezik a vármegyéhez a házelnök megkeresése arra nézve, hogy a központi választmány tegye meg az előintézkedéseket a tápéi képviselőválasztásra.

— Népgyűlés Tömörkényen. Mint erről már lapunk előző számában hirt adtunk, K e v i c k y Sándor tömörkényi jegyző a mult vasárnapon népgyűlésre hívta össze a község lakosságát, az országos gazdasági cseléd- és munkássegélyző pénztár megalakítása érdekében. A népgyűlésen a csongrádi főszo- lóbiróságot H o l l ó s y István dr. tb. szoligabíró képviselte, a gazdasági egyesület részéről pedig M á t é f f y László titkár és lapunk felelős szerkesztője voltak kint. A gyűlésre a községhez tagas nagyterme szorongásig megtelt érdeklődő gazdakkal és munkásokkal akiket a községi bíró üdvözölt rövid beszéddel rámutatva a célra, melyért e gyűlést össze- hívták. Ezután H o l l ó s y István dr. körvo- nalazta röviden és tömören a gyűlés célját és a pénztárba való belépésre buzdította a jelenváltakat, kiknek erre B a n f a l v i La- jos magyarazta meg apróra azokat az elő- nyöket, miket maguknak a segélypénztárba való belépéssel biztosítanak, míg M á t é f f y László a törvény vonatkozó rendelkezéseit olvasta fel és ismertette. A népgyűlés folya- man 18 újabb tag iratkozott be a kitett iven a pénztárba, melynek tagjai száma ezzel Tö- mörkényen már 38-ra emelkedett, úgy, hogy ott előreláthatóan már legközelebb megal- kulhat a helyi választmány.

— Vád alá helyezték szentesi lelkész. A szentesi görögkeleti egyházközség kebelében már régen visszas állapotok uralkodnak, ami miatt a hívők elégtelenedtek s többen panaszos írással is fordultak az aradi pü- pökséghez, amelyben P a n d o v i c s Döme lelkészt és G y u r i c z a Szilárdot vadolták. Erre aztán az aradi szentszék néhány hónap előtt kiküldte T r u t i r a Péter nevű ügyé- szét, aki megejtette a vizsgálatot, amelynek alapján az volt a véleménye, hogy Pandovics Dömét és Gyuricza Szilárd egyházkodnokot vád alá kell helyezni. A vizsgálat során ugyanis a lelkészt és a gondnokot terhelő több rendbeli nagymérvű szabálytalanságok tüntek ki. A kiküldött ügyész megállapította, hogy az 1898—99—900 és 901. évi egyházi számadások nincsenek rendben. Kitűnt továbbá, hogy az egyház vagyonát az egyházközség hozzájárulása nélkül, és a c e g y h á z m e g y e i f ő h a t ó s á g k i j á r t s z á s a v a l h ú t l e n ű l k e z e l t é k, s azt nagy összeg erejéig megkérdezték. Anélkül, hogy vala- kit megkérdezt volna ez a két egyén: G o r c s a Jánosnak és K i s s Lajosnak 5000 koronát adott kölcsön az egyház vagyonból

ami által az egyház rövidsége szenvedett. Beszédet adófényekkel nem számoltak el és az egyház új épületének készítésénél nagyobb összeget rosszul manipuláltak, úgy hogy a hiány összesen csaknem hét ezer korona. Ezek miatt aztán az aradi szentszék a mult hó 27-én tartott ülésén vad alá helyezte a két embert és állásuktól felfüggesztette őket. A vad alá helyező határozatot tegnap kézbesítették Pandovicznak és Gyuricának.

— **Teasztély.** A szentesi jótékony nőegylet ezen a télen is felújítja az oly kedveltült vált teasztélyei rendezését, melyek családias, feszletes jellegűnél fogva méltán kedvenc találkozó helyei a helybeli értelmiségnek. Az első teasztély a kaszinó termében már f. hó 8-án, teasztély este lesz és arra nem csupán az egylett tagjait, hanem az ezek által bevezetett vendégeket is szívesen látja az egylett vigalmi bizottsága. A belépő részvételi díj ez esteélyeken most is — mint a korábbi éveken volt, — csupán egy korona személyenként.

— **Nyomor és szegény miatt a hatálba.** Egy fiatal asszony dobta el magától az életet tegnapelőtt, mert a nyomor miatt bűnbé esett s a szegényt nem bírta viselni. Szabó Istvánné IV. t. 96. szám alatti lakos tegnapelőtt reggel arra a kellemetlen földezésre jutott, hogy a szobájából két párna hiányzik. Nagy lármát csapott ezért az udvarban, hangzogatván, hogy a tolvajt mindenáron kézrekeríteti a rendőrség által, az aztán majd elbánik a tettséssel. Kévéssel azután jelentkezett a tolvaj, az udvarban lakó Józsa Péterné személyében. Józsané töredelmesen bevallotta, hogy a párnákat ő lopta el, mert a két kis gyermeke éhezett s az ágynemű árából kenyeret akart venni.

— Már két napja nem volt kenyér a házukban, — mondta Józsané a szomszéd-asszonyának.

Könyörgött aztán, hogy ne jelentse fel Szabóné, mert ő azt a szegényt túl nem éli. Am Szabóné nem azért harcias asszony, hogy annyiban hagyta volna a dolgot, hanem följelentette a rendőrségnek a nyomor miatt bűnbeesett asszonyt. Még délelőtt ki is ment B. Kis s Pal h. rendőrhadnagy, hogy jegyzőkönyvet vegyen fel az asszonnyal, azonban már csak a holtestére bukkant Józsané ugyanis, amint megtudta, hogy följelentette: nyomban felakasztotta magát a konyha gerendájára. Holtestét a temető halottaskamrájába szállították ki.

— **Tökéletesített gyorstávíró.** A magyar gyorstávírozás feltalálója, mint erről már többször írtunk — Pollák Antal földink. Pollák Sándor dr. vármegyei főorvos fia. Azóta, hogy nevezett földink a korán elhunyt Virág mérnökkel együtt ezt a zsenialis találmányt a gyakorlati kivitelre tökéletesítette, most próbált ki először a gyorstávírásnak ezt a módját gyakorlatilag a budapest pozsonyi távíró vonalon. Ez alkalommal 220 szót továbbítottak 15 másodperc alatt és megállapították, hogy a gyorstávíróval egy óra alatt 50000 szót lehet el-távírozni és automatikusan fölvenni. Ez a gyorsaság, gyakorlati jártasság mellett 70000 szóig fokozható. Egy igen nagy előnye még a távítás e módjának az, hogy nem a most szokásos távíró jelekkel, hanem a közönséges betűjegyekkel dolgozik és így a beérkezett táviratot a leadó állomásnak nem kell átírnia. A kereskedelemügyi miniszter a sikerült próba után fölláttotta már a gyorstávíró gyakorlati használatra is, Budapest és Pozsony között.

— **Hegyi páter a fogházban.** Hiába járt Hegyi páter Bécsben, kegyelmet kérni a császártól: f. hó 4-én megjött az igazságügyi minisztériumtól, a csongrádi járábírószághoz az értesítés, hogy kárba veszett a bécsi úr, ha a király nem adott, a császár sem adhatott kegyelmet a hecepáternek.

Hegyi aztán még aznap rendbeazadta Csongrádon a dolgait és az éjjeli vonattal elutazott Félégházán át — nem Szegedre, hanem Vácra a püspökös. Hogy mlért oda: majd kiderül az is rövidesen. Ma csak annyi bizonyos, hogy Vacról értesítve van a szegedi fogházfelügyelőség arról, hogy Hegyi páter esti 7 órakor, mikor Vác felől a vonat Szegedre érkezik, berakkol az államfogházba, megkezdeni három havi fogházbüntetését.

— **A szélmalom áldozata.** A f. hó 1-én, szombaton egy fiatal magyart szállítottak Dorosmárol a szegedi közkórházba. Tóth Józsefnek hívják az erőteljes fiatal embert, akit munkája közben elkapott a dorosmai szélmalom vitorlája és a jobbkezt teljesen összezuúta. A kórházba való beszállítása közben fölszakadtak a sebesült legény kötelei és miután elvérzéstől tartottak, a kórházgondnokság azonnal telefonon értesítette Magay Lajos törvényszéki vizsgálóbíró, hogy a legény életveszélyes állapotára való tekintettel mielőbb eszközöjje a kihallgatását arra nézve, nem terhel-e valakit felelősség e szerencsétlenség előidézésében. Időközben sikerült a vézést elállítani. De értesülésünk szerint Tóth József állapota olyan, hogy okvetlenül szükséges a széttroncsolt kezének amputálása.

— **Háborúság egy foglalás körül.** Egy csongrádi házaspár bűnyügyében itélkezett tegnap a szegedi büntető törvényszék. Bodó István és a felesége ültek a vádlottak padján, akiket sikasztással és a hatóság elleni erőszakkal vádolt a kir. ügyészség. A vádlott házaspár Paulai Imre házban lakott. Itt adólok maradtak a házbérrel, ezért aztán a háziur foglaltatni akart náluk. A bírói zárlat megfélére a végrehajtó és a becsűs jelentek meg a helyszínen. Bodóné már kint várta őket a ház előtt. A törvény embereit nem engedte be, nekikesett egy késsel és ha a becsűs ki nem csavarja azt a kezéből, a végrehajtó áldozatul esett volna hivatásának. Mialatt azonban a becsűs Bodónéval birkózott, az úgy képen teremtette, hogy az ember szinte beleszedült. A végrehajtók még most sem hagyták föl a reménytelen, hogy megjéjthetik a foglalást. Beakartak menni a házba, de Bodóné ekkor fölkapta a meszelőrudat és jól megmártogatta a frissen oltott mézben és valósággal kimmesselte a végrehajtókat. A törvény emberei mind megannyi megleveledett szobrok, főhéheren szaladtak a csendőrhöz és később csendőri asszisztenciával még csak lefoglalták Bodóék holmijait. Mikor aztán árverésre került a sor, a lefoglalt ingóságokból körülbelül 200 korona értékű holmi hiányzott. Ez már Bodó Istvánt terhelte, aki nem törődve a foglalással, elhordta a hiányzó holmit a szomszédos Dragontanyára, két bárányt pedig a végrehajtó megtáncoltatásának örömeire levágtak és megettek. A tegnap tartott tárgyaláson a bizonyító eljárás után a törvényszék Bodó Istvánt sikasztásért két havi fogházra, a feleségét pedig hatóság elleni erőszakért hat havi börtönrre ítélte.

— **Ítélet egy sajtópörben.** Budai Bálint és Csapó István szentesi építő iparosok régen ellenséges viszonyban állanak egymással, aminek következménye az lett, hogy Budai Bálint a mult évben a Cs. H. e.-ban egy cikket írt Csapó ellen, azt állítván, hogy Csapó a segédeknek sohasem fizet. Csapó sértőnek találta a cikket és följelentette Budait a szegedi büntető törvényszéknek sajtó útján elkövetett rágalmas és becsületes sértés vétsége miatt. Ez ügyben kedden tartott tárgyalást a törvényszék és Budait csupán becsületes sértés vétsége miatt ítélte el 60 korona f. és 30 korona mellékbüntetésre. Budai fölbebezzét jelentett be az ítélet ellen.

— **Késelő legény.** A Sándorfalván lakó Zsarkó Antal korcsmájában nagy muri volt az elmúlt vasárnap. A legények mámorban usztak, ami természetesen véres harcra az előjele, mert a magyar legény ha mámoros: azonnal vért kíván. Legelő volt Gonda István ottani legény, aki a harcot

kezdeményezte. Gonda ugyanis valami miatt összerúzóalkozott Simon Antal nevű mulatótársával és a szóvítából verekedés lett, ami úgy végződött, hogy Gonda Simon Antalt egy késsel combon szúrta. A legényt sulyon sérülésével hazaszállították; Gonda ellen pedig megindították az eljárást.

— **Átadott randevű.** Van Szentesen két fiatal ember, akik szörnyű nagy buzgalmat fejtenek ki a nők körül való legyeskedésben. Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy ebből a fajtaból éppen csak ketten volnának Szentesen, hanem ez alkalommal csupán e két ifjú eszelekedetéről akarunk szólni. A két legény tudmilikül különösen a csinosabb parasztnenyecskék körül szeret forgolódni, természetesen akkor, ha a férj uram valahol külső országban izzad a kenyérért és a — szeszért. Ez a két fiú rendkívüli szoros baráti viszonyban áll egymással, s még olyan áldozatra is készek, hogy egyik átadja a másiknak a — randevűját. Há például valamelyiknek dolga van abban az órában, amelyekre egy bizonyos nőcske meghívta őt a lakására, úgy minden gondolkodás nélkül azt mondja a barátjának:

— Ma este hétkor a felsőparton.
A másik pontosan megjelenik a kifizőt időben, a mondott helyen és helyettesíti a — barátját, (vagy a férjét.)

Néhány nap előtt szintén átadta az egyik ifju a randevűját a barátjának, ki el is ment a kisérebe egy buzavirágzemű asszonykához, akinek a férje másutt dolgozott. Egy fél óráig voltak a menyecske szobájában és hogy mit csináltak ott, arról bizony a leg-lelküsemreterebb krónikas sem számolhatna be a kíváncsi emberiségnek, mivel a függöny leeresztetett és különben is a szoba — sötét volt. Amint kijöttek, hát előttük terem a kapuban a férj, aki vágyódván az asszonykájá után, elsőkött a közeli tanyáról, ahol munkában állott. Ahogy a férj megpillantotta a legényt, nem azt mondta, amit a szindarabokban szoktak mondani ilyen alkalommal, hogy: »ön itt? — hanem rámondult az udvarlora:

— Hát maga mit keres itten?
Az ifju nem vesztette el hidegvérét, hanem így szólt:

— Szeretném tudni, hogy tulajdonképpen kicsoda maga?

A férjet a szemtelen kérdés kissé lefűtötte, lévén ő olyan természetű férfi, akire azt szokták mondani, hogy mulya.

— Én onnek az asszonynak az ura vagyok, — mondta azután. — De hát mit akar maga itt?

— Mit akarok? — felelte az ifju hidegvérrel. — Hát helyettesítettem — magat, — szolt s azzal eltűnt a sötétségben.

— **Talált pénz.** Néhány nap előtt egy Tájai Bálint nevű ember 52 korona tartalmú pénztárcát talált a szentesi indóházán. A talált összeget Tájai a rendőrségre vitte, ahol nem sokára jelentkezett a tulajdonosa Kőszeghy Béláné mágoosi uriaszony személyében, aki kellő igazolás után megkapta a pénzt, amiből a becsületes megtalálónak 10 koronát jutott.

— **Romlás.** Valóban megrendítő és elszomorító az a statisztika, ami az október havában Szentesen született törvénytelen gyermekekről szolt. A rendőrségi kimutatás szerint ugyanis a mult hónapban tizenkettővel szaporodott a törvénytelen gyermekek száma Szentesen. Megdöbbentő ez a szám, amely a bűnnek és a romlásnak szerföltöt sötét és megrendítő képét tárja elénk. Egy hónap alatt 12 törvénytelen teremtés látta meg a napvilágot; 12 kis poronty, akik majdan szegyenkeze sompolyognak el arról a helyről, ahol véletlenül az apjukról lesz szó. Azonban az elfajulás és az erkölcsatlenségnek kétségtelen dokumentálásán kívül még anyagi hátránya is van ennek. Tudvalevő dolog ugyanis, hogy a törvénytelen gyermek anyja a várostól 14 korona havi segélyt kap, ha azt kéri a tanácsból. Már pedig több, mint valószínű, hogy a bűnbeesett anyák megkérrik azt a segélyt, amiről határozottan tudják, hogy nem tagadják meg tőlük, ami által a városnak tetemes kiadást csinálnak. A ma

gukról megfellegettek és mindenki megvetésére méltó teremtek nem érdemlik meg, hogy a város segélyezze őket.

— **Sértések veszettsége.** Szentes város hatóságát arról értesítik, hogy Csongrádon a sertések között a veszettség fellépett, ami miatt az ottani piacot zár alá helyezték.

— **Hűtlen cseléd.** Labádi P. Janos béreslegény nem tartozik azok közé, akiket a becsületességük következtében jutalommal tüntetnek ki. Labádi ugyanis Dóczy József teési lakosnál szolgált mint béres. és a gazdáját egy őrizetlen pillanatban meglopta. Elémelt tőle egy pár csizmát és több ruhaneműt, amikkel aztán megugrott a tanyából. A meglóptott gazda jelentést tett erről a szentesi csendőrségnél, amely aztán kinyomozta a hűlen cselédet, akinél az ellopott holmikak megtaláltak. A lopásról jelentést rettek a szegedi kir. ügyészségnek.

— **Tűz a tanyák között.** Farkas József Nagykirályság 62. szám alatti tanyáján a napokban egy nagy szalmakazal égett el. A tűz onnét keletkezett, hogy a Farkas fia a szalma kazal tövében pipára gyújtott és a gyufától meggyulladt a kazal. A kár több, mint 100 korona, mert a kazal nem volt biztosítva.

— **Rablógyilkossági kísérlet Kisteleken.** Vakmerő büntényről érkezett tegnap hivatalos jelentés a szegedi kir. ügyészséghez. Egy elzülött csavargó, név szerint P u k n i t s István, éjnek idején behatolt a magánosan lakó Gulyás Erzsébet házába, akit kiakart rabolni. Az asszony fölébredt a zajra, ekkor a gonosztevő revolvert rántott és kézszer rálőtt Gulyásnéra. A lövések nem találtak. Puknité Istvánt letartóztatták.

Fuld selyem 60 krtól

3 ft 66 krig métere blárok és öltönyöknek, valamint „Honnberg selyem” fekete, fehér és színes 60 krtól 14 ft 66 krig méterig. Mindenkinél **Dér- és vámtelenesen házhoz küldve.** Mintak forduló postával. Svájcba kiteszeres levélpostán ártendő. Honnberg C. selyem-gyáros (cs. és kir. udvari szállító) Zürich. 2

Irodalom.

— **A magyar birodalom története.** Ilyen című, két kötetben megjelenő új munkának első füzeté fekszik előtűnk. Szerzője A c s á d y Ignác, kiadója az Athenaeum Mikor új munkának nevezik, akkor nemcsak megjelenése idejére gondolunk, hanem arra a szellemre, arra a fel fogásra is, mely benne megnyilatkozik. Nem kell az olvasónak sokat lapoznia a munka eddig megjelent részében és meggyőződik, hogy Acásdy könyve semmiféle eddig megjelent magyar történethez nem hasonlítható. Egyikből sem domborodik ki olyan élesen, hogy ezt a nemzetet a benne kialakult néposztályok összessége tartotta fenn, hogy dicsekedésben ép oly része van a munka bajnokainak, mint kardforgató vitézeinek. Acásdy az első, ki a földművelő jobbágyot, az ipár és kereskedelem útjóról és felvirágoztató a szellem, a gondolat hőseit az őket megillető helyhez juttatja a magyarság ezeréves történetében. Egyiknek sem kevéz a másik rovására, mind-egyik egy-egy színe a képek, melyet a magyar historiáról fest. Nem csak azt mutatja meg Acásdy, hogy mint küzdött a magyarság fennmaradásáért, hanem azt is, hogy mint használta fel a kivívott eredményeket, mint illesztett minden megszerzett követ államiságának mind magasabbra emelkedő épületébe. Megrajzolja a magyar nemzetet a harcokban, meg othona meghitt körében, magánéletének legjellegzetesebb vonásaiban. Majd szervező, majd fenntartó, majd alkotó géniuszát csodálatja meg velünk, a nélkül, hogy a szempontok sokfélesége, a világtítás, a színek változatossága és különfelesége megzavarja történeti képének egységét. Valóban az egész magyar nemzet története ez, nem csak felfogásában juttatván kellő helyet a nép mindegyi rétegének, hanem feldolgozása módjában is megelékezően róluk. Mert mindenek egyforma élvezettel olvassák, a tudósok a munkában feldolgozott óriási anyagánál, az eredeti külföldi tanulmányok sokaságánál fogva a laikusok pedig előadásá világsága és könnyedsége folytán. Ragyogó nyelve, stilusának emelkedettsége soha sem válik a könnyű megértés akadályává. A munka értékét, a szélesebb körű olvasó közönség szempontjából, növeli aranylagos rövidsége a kiállítás fene, a

szöveg közé szorított illusztrációk sokasága és a mű rendkívüli olcsósága, a mennyiben egy-egy füzet ára 60 fillér, az egész negyven füzetes munkának bolli ára pedig fizve 24 kor. lesz.

Közösnyilvánítás.

A szegényorsnyi izraelita iskolásokat segítő egyesület s. évi október 25-én rendezett batyusbálja alkalmakor fölfüzetni szívesek voltak: Dr. Molnár Jenő (Bpesti) 20 korona; Czukor Emlé, Dr. Purjesz Janos 10—10 kor.; ifj. Dr. Pollak Sándor 8 kor.; Simkó Ignác 7 kor.; Dr. László Vilmos 6 kor.; Hahn Izidor, Schwarz Simon (Mindszent) 5—5 kor.; Bánfalvi Lajos, Pláger Árpád. Dr. Füstí Molnár Sándor, Dr. Eszéri Lajos 4—4 kor.; Dr. Cukkerman Soma, Purjesz Henrik, Dr. Ehrlich Jakab, Felsenburg Manó, Dósa Béla, Hoffman Jakab, Brüll Ferencz, Fránkl Henrik, Dr. Polacsek Albert, X. Y. 3—3 kor.; Eisler Lajos Mohr Sámuel, H. I. 2. Freund Lajosné, id Purjesz Mór, Dr. Stern Mór (Mágocs), Kráhl György, Bleier Sámuel, Kardos Ignác (Lajos szállás), Kovács Ede, Kurcz Marton, Neumann Jónás, özv. Polacsek Lipótné, Fránkl Albert, Klein Izák, Szóke Bernát, Neufeld Herman, Schenk Mihály (Vásárhely), Weisz Jakab, Dr. Reis Samu. Lövy Sándor, Reis József, özv. Schiller Lipótné, Erdélyi J Gyula, Spitzer N. Dr. Friedmann Gyula, Deutsch Mór, Csák Gyula 2—2 kor.; Lusztig Antal, Kamper Mór, Schenk Bernat, Berkovics Armin, Kulcsár Sámuel, Schenk Armin (Vásárhely), Beck Lajos, Lövy Ferencz, Schenk Péter, Wellisch Vilmos, Schwarz Simon, Neumann Manó, X. Y. Révész Imre, N. N., Weisz István, Czukkerman Andor, Balla Gyula Deutsch Kárpát, N. N. Székely József 1—1 kor. — Ezenkívül külön Eisler Lajos még 90 fillét, Mohr Sámuel külön 50 fillér, összesen 195 kor. 40 fillér.

Ugy a szíves felülfizetőknél, valamint az estélyen házisszonykodott úrnőknek és a hazai villamossági részvénytársaságnak a terem díjtalan világításáért, az egyeslet részéről ez úton mond halas köszönetet,

a választmány nevében:

Hahn Izidor,
egyleti elnök.

Felelősszerkesztő: **BÁNFAI LAJOS.**
Társaszerkesztő: **MÁTEFFY LÁSZLÓ.**
Kiadótulajdonos a „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

11121
1902. **Szentes város tanácsától.**

Hirdetmény.

Szentes város szegénymenháza részére szükséges 30 drb. téli férfina drág; 50 pár férfi és női papucs; 25 drb. nyári, 10 drb. téli fejevaló kendő; 30 pár női harisnya szállításiának biztosítására 1902. évi november hó 22 napjára d. u. 3 órákor a polgármesteri hivatalban zárt ajánlati versenytárgyalás tartatik. Az egy koronás bélyegű ajánlatok mellé az ajánlati összeg 10 százalékaa bánatpénzült csatolandó. A Tanács fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon válasszhasson. Az ajánlatokhoz a szállítandó tárgyakkól minta mellékelendő.

Kelt, Szentes város tanácsának 1902. évi október 31-én tartott üléséből.

Dr. Matéffy,
polgármester.

**Egy jó családból való
fiú tanulóknak azonnal fel-
vétetik**

**Nyiry Sándor utóda
PAULITS A.**
vas és fűszer üzletében.

Alólirott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy az idei őszön és a jövő év tavaszán tábla-írités végett **nagymenyiségű többféle nemesített**

**gyümölcs, fenyő,
thuja és puszpáng fák**
kerülnek eladás alá.

A gyümölcsfa 10-től 25 krig, a fenyő 20-tól 50 krig, a thuja 5 től 40 krig, a puszpáng 2 től 25-krig.

Nagyobb vételnél árengedmény!

A nagyérdemű közönség eddigi pártfogását megköszönve, a továbbiért esedezve, vagyok tisztelettel:

Kiss Albert,
kertész.

Szőlőoltványok

szokvány minőségben és európai nemes gyökérek és sima vessők melyen leszállított árákon. **Öltványok ezre 90—100 ft.** Mindenki a legkiválóbb bor- és csemefejőkből, fajtisztán, teljes jóállással. Ha a szállítámya a megrendelésnek nem nem felelne, úgy az oda-vagy visszazárlási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Igy mindenki ebbebbi szükségletét az ön költsége men házához szállítva tekintheti meg. 19—1

Élőkerítés.

Gleditscha esemetek és magvak. Oriás tövis, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly öökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívüli csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Úgy hogy a bekerített részek teljesen kulcsossal zárhatók. **Minden rendelkezéshez rajzokkal ellátott útlevelt és kezelési utasítás mellékeltek.** Bővebb tájékozás végett szíves fenyőnyomat díszes árjegyzőket ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címet egy levelezőlapon tudja, mely nincsen az a ház vagy család, ahol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Igy még azoknak is érdekesben áll, kik rendelni semmit sem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinél nagy szolgálatot tesznek.

Dícsősemetek.

Kétéves, óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: **Ermelléki Első Szőlőoltvány-Telep. Nagy-Kúgya, u. p. Székelyhíd.**

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányú gyógyszert, mely az elvesztett erőt visszaadja. Mindazok, akik érte iraknak, ingyen kapnak egy próbacsomagot, egy 100 oldal vastag könyvet egyült, postaszállítványkint, jól becsomagolva. A legcsudálatramélibb csudagyógyász ez, mely már ezeket megmentett, akik fiktóri kicsepontok folytán erőtlenk lettek és azután azután betegségek szerettek. Ez okból elhatározta az intézet, mindenkinél — aki kéri — egy csomag gyógyszert magyarázó könyvecskével díjtalanul küldeni. E házi szerelt othon gyógyítható a baj és mindenki aki fiktóri kicsepontok folytán nem bajokban, szellem-gyengeségben vagy chronicus betegségben, szenved othon gyógyíthatja magát. Ez a gyógy-szer közvetlenül ama szervekre hat, melyek erőstérsé szorulnak és csudás eredményrevel gyógyítja meg az évek óta állandóan betegettek is. Órágek és ifjak irhatnak az alatt jelzett címen a „tate Medical Institut”-nak, honnan a próbacsomagot címükre azonnal megküldik. Az intézet első sorban azokat akarja megmenteni, akik gyógykezelésük végett otthonukat el nem hagyhatják. A próbacsomag is meguntatja, melyen könnyen lehet a borzalmak betegségek-ből othon is kigyógyulni. Az intézet nem tesz kivételt. Mindenki, bárhonnan magyarul is irhat a gyógy-szerért, amire a legnagyobb diszkreáció mellett díjtalanul elküldik neki a próbacsomagot a magyarázó könyvet egyült. Irton tehát — akinek kell — min denki csomag. A küldemény olyan szépen van csomagolva, hogy senki se tudja meg a tartalmát. A erelet így kell megcímezni: State Medical Institute 6901 Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika. Es minden leve portmentesen küldendő.